

дяков // Економіка XXI сторіччя: проблеми та шляхи їх вирішення / А.О. Азарова, І.Є. Алфьорова, В.Є. Шедяков та ін. За заг. ред. Г.О. Дорошенко, М.С. Пашкевич; М–во освіти і науки України; Харк. ін–т фінансів; Нац. гірн. ун–т. – Д.: НГУ, 2014. – С. 379–388.

17. Шедяков В. Соціальна творчість та інноваційність стратегічного управління / В. Шедяков // Політичний менеджмент. – 2013. – №1–2 (57–58). – С. 42–51.

18. Шедяков В. Стратегічне управління модернізацією соціальних відносин / В. Шедяков // Соціальна психологія. – 2009. – №1 (33). – С. 85–92.

19. Шедяков В. Якість соціального управління як чинник національної безпеки / В. Шедяков // Стратегічна панорама. – 2009. – №1. – С. 39–43.

20. Шедяков В. Можливості та вимоги наукового прориву: організаційний аспект / В. Шедяков // Сучасна українська політика. – 2011. – Вип. 22. – С. 17–29.

21. Шедяков В. Можливості ефективної організації та стимулювання бажаних трансформацій / В. Шедяков // Сучасна українська політика. – 2010. – Вип. 19. – С. 327–338.

22. Задорожний Г.В. Соціальне партнерство – реальний шлях до відкритого суспільства / Г.В. Задорожний, А.В. Коврига, В.В. Смоловик. – Х.: ХІБМ, 2000. – 192 с.

23. Трунова Г. Колективні угоди – акти соціального партнерства / Г. Трунова // Юридична Україна. – 2007. – №10. – С. 51–57.

24. Шедяков В.Є. Корпоративні моделі організації та можливості ефективного використання людського потенціалу у країнах з транзитивною економікою / В.Є. Шедяков // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наук. праць. – 2007. – №3. – С. 168–175.

25. Шедяков В.Є. Место социальной ответственности в обеспечении продуктивной основы реализации общественных интересов / В.Є. Шедяков // Соціальна відповідальність влади, бізнесу і громадян: у 2–х т. / Г.Г. Півняк, А.І. Амоша, В.Є. Шедяков та ін. За заг. ред. Г.Г. Півняк; М–во освіти і науки України; Нац. гірн. ун–т. – Д.: НГУ, 2014. – Т. 1. – С. 282–290.

26. Шедяков В. Розвиток соціального партнерства в контексті постіндустріальних трансформацій трудових відносин / В. Шедяков // Економіка України. – 2012. – №10. – С. 80–91.

27. Соболев В. М. Менеджмент в области инвестиций и персонала: особенности в переходной экономике / В.М. Соболев, В.Є. Шедяков. – Х.: Бизнес Информ, 1996. – 176 с.

28. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти: У 2 ч. / [За наук. кер. М.З. Згуровського]. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. – Ч.1. – 280 с.; Ч. 2. – 207 с.

УДК 336.1–026.16(100):339.9

І.І. БОГАТИРЬОВ,

к.е.н., доцент, докторант кафедри міжнародного обліку і аудиту,
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Стабільність національних фінансових систем в умовах фінансової глобалізації

Проаналізовано детермінанти формування стабільності фінансових систем у контексті фінансової глобалізації. Визначено межі фінансової стійкості і вплив шоків на стан національної фінансової системи.

Ключові слова: фінансова стабільність, фінансова глобалізація, шок, нестабільність.

І.І. БОГАТЫРЕВ,

к.э.н., доцент, докторант кафедры международного учета и аудита,
Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана

Стабильность национальных финансовых систем в условиях финансовой глобализации

Проанализированы детерминанты формирования стабильности финансовых систем в контексте финансовой глобализации. Определены границы финансовой стойкости и влияние шоков на состояние национальной финансовой системы.

Ключевые слова: финансовая стабильность, финансовая глобализация, шок, нестабильность.

I.I. BOGATYREV,

PhD., associate professor, doctoral student in international accounting and auditing,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Stability of national financial systems in terms of financial globalization

The determinant of financial system stability formation in the context of financial globalization is analyzed in the article. The boundaries of financial stability and the impact of shocks on the state of the national financial system are determined.

Keywords: financial stability, financial globalization, shock, instability.

Постановка проблеми. Фінансова глобалізація як якісно нова тенденція світових трансформацій стимулює нерівномірність економічного розвитку і розподілу фінансових ресурсів і тим самим впливає на національну фінансову стабільність. Тому в рамках проведення політики, спрямованої на досягнення фінансової стабільності, практичну значимість набуває питання кількісної та якісної оцінки стану фінансового сектору, його схильності до ризиків, здатності абсорбувати шоківі впливи.

нансового сектору, його схильності до ризиків, здатності абсорбувати шоківі впливи.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Теоретичні аспекти формуванням та підтриманням фінансової стабільності найбільш повно відображені у працях зарубіжних вчених, зокрема В. Дуйзенберг, П. Каллаур, Е. Крокет, А. Лаубша, А. Лі, Е. Лярж, Х. Мінські, Р. Фергюсон, М. Фут,

Дж. Чант, А. Шварц, Дж. Шиназі. В українській економічній літературі проблемам фінансової стабільності присвячені роботи В. Гейця, О. Василика, Р. Лисенка, І. Лютого, В. Міщенко, А. Сухорукова, М. Савлука, Т. Унковської, В. Федосова, А. Чухна, В. Шелудько. Питання підтримання національної фінансової стабільності в умовах глобалізації розглядаються в роботах О. Білоруса, А. Гальчинського, Г. Климка, Д. Лук'яненка, З. Луцишин, Ю. Макогона, О. Плотнікова, В. Рокочі, А. Румянцева, А. Семенова, А. Філіпенка та інших. Разом із тим у науковій літературі не знайшли достатнього обґрунтування і належного аналізу питання системного дослідження механізмів, які впливають на формування та підтримання стабільності національних фінансових систем у контексті фінансової глобалізації.

Мета статті полягає в уточненні детермінант формування фінансової стабільності з метою оцінки впливу шоків на стан національної фінансової системи.

Виклад основного матеріалу. Фінансова глобалізація суттєво впливає на стійкість фінансової системи. Вочевидь глобалізація фінансових ринків являє собою багатоаспектний процес, який, з одного боку, дає учасникам ринку додаткові шанси та можливості отримання додаткових прибутків, але з іншого – висуває певні вимоги, у тому числі обумовлені виникненням складних ризикових ситуацій, якіми необхідно вміти управляти.

Результати узагальнення теоретичних положень економічної сутності фінансової стійкості свідчать, що в економічній науці відсутній єдиний підхід до її визначення. Незважаючи на плідну працю вчених-економістів, залишаються невирішеними деякі аспекти проблеми, а саме: на сьогодні не існує чіткої межі між поняттями «фінансова стабільність» та «фінансова стійкість». На підставі дослідження приходимо до висновків, що стійкість і стабільність характеризують здатність системи зберегти свою якість в динамічному середовищі. Різниця полягає в тому, що стійкість фінансової системи залежить переважно від екстернальних чинників впливу, а стабільність – від екстернальних і інтернальних. Дослідження питання сутності фінансової стабільності виявило їх певну апофатичність, тобто метод протиставлення – фінансова стабільність визначається як відсутність, відповідно, фінансової нестабільності. На цьому, зокрема, наголошує Ю.М. Сапачук [1]. Водночас Дж. Г. Шиназі розглядає поняття фінансової стабільності в контексті динамічності процесу, що досліджуються. «Фінансова система вважається стабільною, якщо відбувається ефективний розподіл економічних ресурсів, розподіл фінансових ризиків, їх оцінки та управління ними» [2]. З позицій системного підходу оптимальним з визначення запропоноване Т. Унковською «фінансова стабільність національної економіки – це такий режим функціонування економіки, коли а) вона перебуває в динамічному стані фінансової рівноваги або б) в разі екзогенних або ендогенних шоків її відхилення від рівноваги лежить у заданих межах і вона здатна повернутися в режим фінансової рівноваги» [3].

Водночас аналіз визначення поняття «фінансова стабільність» свідчить про те, що досі не існує загальноприйнятої моделі або аналітичного механізму для її оцінки або вимірювання. Багато економістів розглядають проблему фінансової стабільності крізь призму банківської кризи, державного боргу та дефіциту бюджету, падіння довіри до банків, яке ви-

кликає відтік вкладів і зниження ліквідності. Можливість кризи в інших фінансових установах сприяє банківській паніці і створює ланцюжок неплатежів, впливає на фінансову систему в цілому. Такий погляд на фінансову стабільність дуже привабливий для аналізу, оскільки криза є найяскравішим виявом фінансової нестабільності.

На підставі аналізу літературних джерел приходимо до висновків, що фінансово стабільна система – система, в якій шоки, що відбуваються або поширюються всередині фінансової системи, пов'язані з ендогенними і екзогенними причинно-наслідковими чинниками, суттєво не змінюють оптимальних заощаджень та інвестиційних планів як держави, так і приватних підприємців. У той же час визначення нестабільності як кризи залишає невирішеними питання про джерело нестабільності та канали його розповсюдження; роль держави у політика у пом'якшенні ефектів фінансової нестабільності тощо. Відповіді на ці питання лежать у площині добре сформованої макроекономічної моделі фінансового сектору. З одного боку, фінансова стабільність має розглядатися як ефективне згладжування ринковими гравцями споживання протягом економічного циклу. Іншими словами, на мікрорівні фінансова система повинна забезпечувати компенсацію ресурсів у період їх дефіциту і розміщення ресурсів в період їх профіциту. З іншого боку, фінансова система повинна ефективно виконувати свою головну функцію – сприяти переміщенню ресурсів від одного сектору економіки до іншого. Отже, на макрорівні фінансова система повинна успішно підтримувати інвестиційно-ощадний баланс: фінансувати інвестиційні проекти та економити ресурси. Фінансова система повинна строго відповідати принципам стабільності

У багатьох національних фінансових систем майбутнє непередбачуване і багатоваріантне, тому що існують як ендогенні, так і екзогенні фактори фінансової нестабільності. Це пов'язано насамперед з тим, що фінансові ринки нестабільні і ступінь їх волатильності сильно різниться від країни до країни. Як одиницю вимірювання можна використовувати стандартне відхилення від щомісячного обороту одного з основних ринкових індексів, що, своєю чергою, можна розглядати як індикатор фінансового розвитку держави. Для позначення досліджуваних відхилень використовується поняття «волатильність». Проаналізувавши роботи А. Лаубша [4], А. Лі [5], можна зробити висновок про те, що волатильність – це характеристика, що визначає мінливість фінансових результатів від використовуваного інструменту. В цьому питанні важливий синергетичний підхід, і фінансова синергетика неминуче буде в центрі природно формованої наукової парадигми XXI століття. Дослідникам-фундаменталістам необхідно детально представляти наукову конкретику минулого, сьогодення і майбутнього. В іншому випадку неминучі вторинність, неконструктивність і описова псевдонаукові. Тому в даному випадку при визначенні волатильності фінансових ринків необхідно використовувати математичний апарат.

Кількісні оцінки макроекономічної ситуації і середовища, в якій функціонують фінансові інститути, підкріплюються додатковими експертними оцінками впливу менш формалізованих факторів. Якісна оцінка проводиться за всіма складовими фінансової системи – інститутам, ринкам та іншим елементам інфраструктури. Необхідність в якісних оцінках пояснюється можливістю неоднозначної інтерпретації окре-

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

мих якісних характеристик. Крім того, якісні оцінки дозволяють врахувати вплив ряду психологічних чинників, таких як настрої та очікування учасників ринку. До якісних критеріїв слід віднести такі характеристики, як стан ринкової дисципліни (в тому числі прозорість капіталів компаній фінансового і нефінансового секторів) і якість нагляду.

Розроблення системи кількісних і якісних індикаторів, що характеризують ступінь фінансової стабільності, покликана забезпечити своєчасну і комплексну оцінку стійкості фінансового сектора та економіки в цілому. Значення окремих індикаторів для загальної оцінки фінансової стабільності в різні періоди може коригуватися в залежності від конкретних фінансово-економічних умов.

Характеризуючи макроекономічну ситуацію, слід зазначити, що тільки за останнє десятиліття відбулося кілька десятків криз у різних країнах, які, як вважають економісти, стали очевидною ознакою глобалізації світової економіки. У країнах, що розвиваються, кризи відбуваються значно частіше і наслідки їх набагато сильніше, ніж у розвинених.

За даними МВФ [6], протягом 2013–2014 років фінансова стабільність покращилася у країнах з розвинутою економікою і дещо погіршилися в країнах, що розвиваються. Глобальна активність зросла у другій половині 2013 року в основному за рахунок відновлення в країнах із розвинутою економікою. У США підвищення внутрішнього попиту продовжує зміцнювати перспективи зростання. У зоні євро намітилася тенденція до зростання, хоча високий рівень заборгованості, низький рівень інфляції та фінансова фрагментація все одно присутні. Втім перспективи зростання для країн із ринковою економікою були дещо знижені шляхом жорсткості зовнішніх умов у поєднанні з деяким посиленням ставок інтервенції на тлі зростання внутрішньої вразливості. Разом ці події не залишають макроекономічні ризики незмінним (див. рис.).

Глобальна карта фінансової стабільності показує, що фокус ризиків змістився через збільшення схильності до ризику, причому зменшився кредитний ризик та ризик ліквідності.

Найкращий спосіб зберегти фінансову стабільність і забезпечити баланс між прийняттям економічних і фінансових ризиків полягає в тому, щоб реалізувати заходи, які зміцнюють механізм передачі впливу грошово-кредитної політики

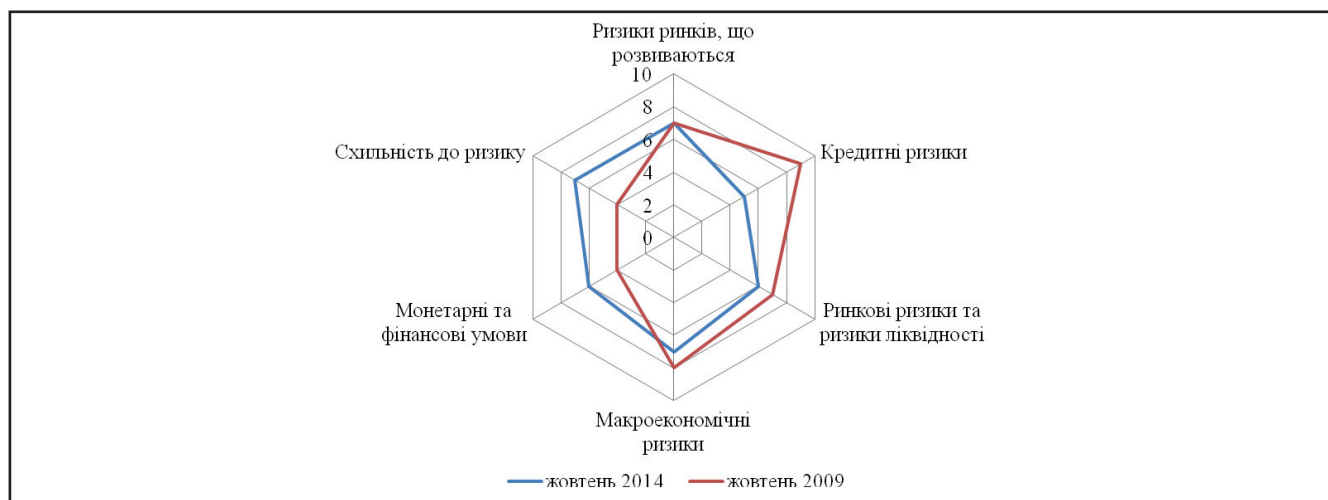
на реальну економіку (тим самим сприяючи прийняттю економічних ризиків) і усувають фінансові ексцеси за рахунок ретельно опрацьованих макропруденційних заходів.

У жовтневому випуску доповіді МВФ «Перспективи розвитку світової економіки» 2014 [8] прогнозується, що світовий підйом цього року дещо прискориться і продовжиться в 2015 році за сприяння м'якої грошово-кредитної політики в країнах із розвинутою економікою і ослабленні стримуючих факторів, що створюються більш жорсткою податково-бюджетною політикою. Однак зростання у всьому світі ще не стало визначальною тенденцією, а збільшення ризиків може призвести до відставання від прогнозу.

Впевненість підприємств і споживачів залишається слабкою в багатьох областях, що відображає невизначеність щодо відновлення приватного попиту і побоювання щодо неповного оздоровлення балансів у банках та компаніях. Ця недостатня впевненість і раніше перешкождала прийняттю великих економічних ризиків, утримуючи компанії в країнах з розвинутою економікою від нарощування капіталовкладень, незважаючи на достатнє зростання прибутку і доступ до фінансування за дуже низькими відсотковими ставками. Оздоровлення балансів і грошово-кредитна політика зараз спільно сприяють прийняттю великих економічних ризиків і більш сприятливим перспективам капітальних витрат. Але перспективи залишаються нерівними, що пояснюється різного роду перешкодами.

Безумовно, дуже важко знайти оптимальну стратегію для стимулювання фінансового розвитку. Зокрема, немає чіткої визначеності щодо того, як далеко повинно зайти скасування держконтролю внутрішніх фінансових ринків і чи є необхідним на певному етапі взагалі припинення регулювання балансу платежів. Але, як свідчать дані, рішенням є саме ретельно продумане балансування між політикою, яка обмежує фінансову нестійкість, успішно регулюючи внутрішні фінансові ринки і міжнародні фінансові угоди, і політикою, що охоплює внутрішній фінансовий розвиток.

Таким чином, у сучасних умовах проблему фінансової нестабільності необхідно вирішувати не шляхом обмеження фінансового розвитку внутрішніх ринків, а через реалізацію політики, що дозволяє максимально посилити вигоди від фінансової лібералізації, зменшуючи при цьому фінансову вразливість країни.

Карта глобальної фінансової стабільності

Джерело: МВФ [6, 7].

Висновки

Отже, для підтримання стабільності національних фінансових систем в умовах глобалізації доцільним є відкриття ринків для фінансових операцій при системному жорсткому регулюванні допомогою фінансових інструментів і інститутів. Фінансова лібералізація – інструмент, який за певних умов сприяє розвитку фінансового сектору, і через нього можна стимулювати відносну норму зростання секторів, які покладаються на зовнішнє фінансування, але при цьому повинні діяти правила та інститути, що сприяють розвиткові бізнес–середовища та новому глобальному вирішенню фінансових проблем.

Список використаних джерел

1. Сапачук Ю.М. Теоретико–методологічна основа фінансової стабільності / Ю.М. Сапачук // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. – 2010. – №1. – С. 117–123.

2. Шинази Г.Дж. Сохранение финансовой стабильности / Г.Дж. Шинази // Вопросы экономики. (МВФ). – 2005. – №36. – 26 с.
 3. Унковська Т. Системне розуміння фінансової стабільності: розв'язання парадоксів // Економічна теорія. – 2009. – №1. – С. 14–33
 4. Laubsch A. Risk management: a practical guide. Risk Metrics Group, first edition, 1999. – 284 p.
 5. Lee A. Corporate Metrics. Risk Metrics Group, first edition, 1999.
 6. Global Financial Stability Report 2014. Risk Taking, Liquidity, and Shadow Banking: Curbing Excess While Promoting Growth // Retrieved from IMF. <http://www.imf.org/external/pubs/ft/GFSR/2014/O1/pdf/c1.pdf>
 7. Global Financial Stability Report 2010. Meeting New Challenges to Stability and Building a Safer System // Retrieved from IMF. <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/2010/O1/pdf/text.pdf>
 8. Перспективы развития мировой экономики. Восстановление набирает темпы, но остается неровным // Режим доступа МВФ: <http://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/weo/2014/O1/pdf/text.pdf>

*І.І. РЕПІН,
 к.т.н., с.н.с., зав. відділу, НДЕІ Мінекономрозвитку і торгівлі України,
 А.В. ДАЙНЕКО,
 аспірантка, НДЕІ Мінекономрозвитку і торгівлі України,
 М.О. ЛУГІНА,
 ст. науковий співробітник, НДЕІ Мінекономрозвитку і торгівлі України*

Моделі реінжинірингу адміністративних процесів в органах державної влади та оптимізація адміністративних процедур

Узагальнено моделі реінжинірингу бізнес–процесів та досліджені особливості їхньої адаптації при проведенні реінжинірингу адміністративних процесів в органах державної влади. Обґрунтовані вимоги до організації роботи з оптимізацією адміністративних процесів і функцій та розкриті методи оптимізації адміністративних процедур.

Ключові слова: реінжиніринг, бізнес–процеси, оптимізація, адміністративні процедури, моделі.

*І.І. РЕПІН,
 к.т.н., с.н.с., зав. отделом, НИЭИ Минэкономразвития и торговли Украины,
 А.В. ДАЙНЕКО,
 аспирантка, НИЭИ Минэкономразвития и торговли Украины,
 М.А. ЛУГИНА,
 ст. научный сотрудник, НИЭИ Минэкономразвития и торговли Украины*

Модели реинжиниринга административных процессов в органах государственной власти и оптимизация административных процедур

Обобщены модели реинжиниринга бизнес–процессов, исследованы особенности их адаптации при проведении реинжиниринга административных процессов в органах государственной власти. Обоснованы требования к организации работы с оптимизацией административных процессов и функций, а также раскрыты методы оптимизации административных процедур.

Ключевые слова: реинжиниринг, бизнес–процессы, оптимизация, административные процедуры, модели.

*І.І. REPIN,
 Ph.D., Head of Department, SRIE Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine,
 A.V. DAINIKO,
 postgraduate, SRIE Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine,
 M.A. LUGINA,
 senior staff scientist, SRIE Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine*

The reengineering models of administrative processes in governmental authorities and procedures of administrative optimization

Are generalized reengineering models in business processes and explored peculiarities of their adaptation through holding reengineering of administrative processes in governmental authorities. Are substantiated demands of work organization with administrative procedures and functions optimization, also uncovered methods of administrative procedures optimization.

Keywords: reengineering, business processes, optimization, administrative procedures, models.